

ԱԲՐԱՀԱՄ ԱԲՐԱՀԱՄՅԱՆ

Եվրոպական կրթական տարածաշրջանային
ակադեմիայի իրավագիտության ամբիոնի ասպիրանտ

**ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻՆ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՆԴԱՄԱԿՅՈՒԹՅԱՆ
ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԱՄՐԱԳՐՈՒՄԸ
ՀԱՄԵՍԱՏԱԿԱՆ ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ**

Հողվածում անդրադարձ է կատարվել միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության սահմանադրական կարգավորումների հիմնախնդիրների հետազոտությանը, դրանց դերի ու նշանակության հիմնահարցերի վերլուծությանը 2015 թվականի սահմանադրական նոր կարգավորումների տեսանկյունից:

Հեղինակը, կատարելով տարբեր երկրների համանման հարաբերությունները կարգավորող սահմանադրական նորմերի համեմատական իրավական վերլուծություն և ընդհանրացնելով արդյունքները, կատարել է եզրահանգում, որ հետազոտության առարկա հանդիսացող սահմանադրական կարգավորումները որոշակի պահանջներ են ներկայացնում ոչ միայն միջազգային այն կազմակերպությունների ակտերի նկատմամբ, որոնց անդամակցում է Հայաստանի Հանրապետությունը, այլև ծառայում է որպես մարդու և քաղաքացու իրավունքների և ազատությունների գերակայության, պետության ինքնիշխանության, իրավական պետության և սահմանադրական կարգի այլ սկզբունքների պաշտպանության լրացուցիչ երաշխիք:

Հիմնարարը՝ վերպետական միջազգային կազմակերպություն, պետության ինքնիշխանություն, միջազգային կազմակերպությանը անդամակցություն, արտաքին քաղաքականության սահմանադրական նպատակ, սահմանադրական ամրագրում:

Ժամանակակից աշխարհում միջպետական հարաբերություններում պետությունների փոխկախվածության և փոխազդեցության հիմնախնդիրները առավել կարևոր նշանակություն են ձեռք բերում միջազգային կազմակերպությունների շրջանակներում: Ընդ որում, դրանք առավելապես պայմանավորված են տնտեսական գործընթացների, տեղեկատվության ու կապի միջոցների, տնտեսական ու ռազմաքաղաքական համակարգերի ինտեգրմամբ ու ընդհանրությամբ, ինչպես նաև ժողովուրդների միջև աճող մտավոր ու մշակութային արժեքների փոխանակմամբ:

Բացի դրանից, առավել ակնհայտ է դառնում այն, որ աշխարհաքաղաքական ժամանակակից խնդիրները լուծելու համար անհրաժեշտություն է առաջանում պետությունների փոխհարաբերություններում միջազգային համագործակցության համար առավել ճկուն և միաժամանակ կայուն նոր ձևերի ընտրությունը: Այդ առումով, առանցքային նշանակություն ունեն հատկապես միջազգային կազմակերպությունները՝ որպես պետությունների միջազգային համագործակցության կառուցակարգ, որոնց մասնակցությունը ինքնիշխան որևէ պետության համար դիտարկվում է այդ համագործակցության պատմական զարգացումների օրինաչափ ու օբյեկտիվ արդյունք:

Անշուշտ, հիշյալի կապակցությամբ արդարացի է այն պնդումը, ըստ որի՝ միջազգային կազմակերպությունների վերպետականության որպես հասարակական զարգացումների և միջազգային ին-

տեգրման գործընթացների հետևանք, ինքնին ենթադրում է ինքնիշխան պետության լիազորությունների փոխանցում այդ կազմակերպություններին՝ վերջիններիս կողմից այն իրագործելու հնարավորությամբ: Ընդ որում, վերպետական միջազգային կազմակերպությանը պետության ինքնիշխան իրավունքների նման փոխանցումը չի կարող դիտարկվել որպես պետության ինքնիշխանության սահմանափակում կամ պետության միջազգային իրավասությունների կորուստ, ինչը պայմանավորված է այն հիմնավորմամբ, որ պետության ինքնիշխանությունը կարող է դադարել միմիայն տվյալ պետության ժողովրդի կամսարտահայտման արդյունքում:

Այնուամենայնիվ, պետությունների համագործակցության համար անհրաժեշտ ձևերի առկայությունն ինքնին վկայում են համաշխարհային հանրության նպատակների իրագործման և յուրաքանչյուր պետության արտաքին քաղաքականության իրականացման արդյունավետության մասին:

Միջազգային այն կազմակերպությունները, որոնք ստեղծվում են միջպետական պայմանագրի կամ ընդհանուր իրավասության միջազգային կազմակերպության բանաձևի հիման վրա, ավելի մեծ դեր են խաղում ընդհանուր քաղաքական, տնտեսական և այլ շահերի վրա հիմնված նույն երկրների միջև համագործակցության գործում: Որպես հետևանք, ուժեղանում է պետությունների իրավական կախվածությունը և կապվածությունը միջպետական այդ ինստիտուտների գործունեությամբ ու

ընդունված որոշումներով:

Անշուշտ, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ այն, որ միջազգային կազմակերպությունները, որպես կանոն, ունեն ընդհանրական բնութագրիչներ³, օժտված չեն վերպետական իշխանությամբ և ունեն պետությունների համագործակցության միասնական խնդիրներ՝ առանց պետաիշխանական լիազորությունների ու գործառույթների կիրառմամբ:

Սակայն, ՄԱԿ-ի 1969 թվականի Միջազգային պայմանագրերի իրավունքի և 1975 թվականի Ունիվերսալ բնույթի միջազգային կազմակերպությունների հետ հարաբերություններում պետությունների ներկայացուցչության մասին կոնվենցիաների նորմերի համալիր վերլուծությունից հետևում է, որ միջազգային առանձին կազմակերպություններ կարող են օժտված լինել ընդհանուր կանոնից տարբերվող այլ հատկանիշներով: Մասնավորապես, խոսքը գնում է այն կազմակերպությունների մասին, որոնք՝

ա) ունեն անդամ պետությունների տնտեսական և քաղաքական ինտեգրման հստակ ու որոշակի նպատակներ,

բ) օժտված են վերպետական լիազորություններով, ինչը նշանակում է, որ այդ կազմակերպություններին ինքնիշխան պետությունների մասնակցությունը զուգորդվում է վերջիններիս առանձին ինքնիշխան իրավունքների փոխանցմամբ և այդ կազմակերպությունների որոշումների պարտադիր կատարման պարտավորությունների ստանձնմամբ,

գ) արտահայտում են անդամակցող պետությունների տարածաշրջանային ինտեգրման ավելի բարձր աստիճան՝ այդ պետությունների պատմաքաղաքական զարգացումների համատեքստում,

դ) այդ կազմակերպությունների ակտերն առանձնացվում են հատկապես իրենց իմպերատիվությամբ և դրսևորվում են ազգային օրենսդրության վրա դրանց ներգործուն ազդեցությամբ⁴:

Բացի այդ, նման բնույթի կազմակերպություններին անդամակցության կամ մասնակցության սահմանադրական մոդելները բազմազան են ու բազմաբովանդակ և տարբեր երկրներում դրանք կարող են միանման չլինել ու ունենալ տարբեր դրսևորումներ:

Հարկ է նկատել, որ միջազգային կազմակերպություններին պետության անդամակցության և ինքնիշխան իրավունքների մի մասի փոխանցման հնարավորությունն ամրագրող նորմեր առկա են առանձին երկրների սահմանադրություններում⁵:

Այսպես, Ավստրիայի Սահմանադրության 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն՝ պետական պայմանագրի կամ օրենքի հիման վրա պետական առանձին իրավունքներ կարող են փոխանցվել միջպետական հիմնարկներին ու նրանց մարմիններին: Կամ, Դանիայի Թագավորության Սահմա-

նադրության 20-րդ հոդվածի 1-ին կետին համապատասխան՝ պետության մարմինների առանձին լիազորություններ կարող են վերապահվել միջազգային իրավակարգի և համագործակցության զարգացման նպատակով ստեղծված միջազգային կազմակերպություններին:

Իսկ Իսպանիայի Սահմանադրության 93-րդ հոդվածը նախատեսում է դրույթ, համաձայն որի՝ Գլխավոր Կորտեսին կամ Կառավարությանը վերապահվում են միջազգային պայմանագրերի կատարումն ապահովելու պարտականություններ, որոնցով պետությունը մասնակցում է միջազգային կամ վերպետական կազմակերպություններին և որոնց կարող է փոխանցվել համապատասխան իրավասություն:

Իտալիայի Սահմանադրության 11-րդ հոդվածը հռչակում է, որ Իտալիան համաձայնվում է այլ պետությունների հետ փոխադարձության պայմաններում մասնակցել միջազգային այն կազմակերպություններին՝ իր ինքնիշխանության սահմանափակման պայմանով, եթե դա անհրաժեշտ է ժողովուրդների խաղաղության և համերաշխության ապահովման կարգի համար, ... որը կցուցաբերի աջակցություն ու օգնություն այդ կազմակերպություններին, որոնք ձգտում են նշված նպատակների իրագործմանը:

Ալբանիայի Սահմանադրության 123-րդ հոդվածի 1-ին կետով սահմանվում է, որ. «Ալբանիան միջազգային համաձայնագրերի հիման վրա փոխանցում է միջազգային կազմակերպություններին որոշակի հարցերով իր պետական իրավունքները»: Իսկ Ֆրանսիայի Հանրապետության 92-554 թվակիր սահմանադրական ակտի 88-2-րդ հոդվածի համաձայն. «...փոխադարձության սկզբունքի պահպանմամբ ու Եվրոպական Միության մասին պայմանագրի պայմաններին համապատասխան, Ֆրանսիան համաձայնվում է իր իրավասության մի մասի փոխանցումը եվրոպական տնտեսական ու ֆինանսական միության հիմնադրման համար»:

Գերմանիայի Դաշնային Հանրապետության Սահմանադրության 24-րդ հոդվածի 1-ին պարբերությունը սահմանում է, որ. «Դաշնությունը օրենքով կարող է իր պետական իրավունքները փոխանցել միջազգային հիմնարկներին»:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նշել, որ գրեթե նույնաբովանդակ նորմեր պարունակում են Սլովակիայի, Պորտուգալիայի, Լեհաստանի, Նիդերլանդների, Լյուքսեմբուրգի և այլ երկրների սահմանադրություններում:

Հիշատակված սահմանադրական նորմերի համակարգված վերլուծությունից կարելի է նկատել հետևյալը՝

ա) պետությունների անդամակցությունը միջազգային կազմակերպություններին ինքնին ընկալվում է որպես ինքնիշխան պետության իրավա-

տության մաս, բայց ոչ՝ ինքնիշխանության տարր, բ) միջազգային կազմակերպություններին անդամակցությամբ պետության կողմից այդ կազմակերպություններին սահմանադրական որոշակի լիազորությունների փոխանցումը պայմանավորված է գլոբալիզացիայի խորացման պայմաններում հատկապես միջազգային ինտեգրման նոր բնույթի գործընթացներ իրականացնող միջազգային կազմակերպությունների այնպիսի խնդիրների իրականացմամբ, որոնք ուղղված են կամ համընկնում են հենց անդամակցող պետությունների խնդիրների հետ:

Ինչ վերաբերում է մասնագիտական գրականության մեջ առկա մոտեցումներին, ապա դրանց համընդհանուր վերլուծությունը բերում է այն եզրահանգման, որ միջազգային կազմակերպություններին պետությունների անդամակցությանը բնորոշ են հետևյալ բնութագրիչները.

- 1) անդամ-պետությունների շահերի ընդհանրության ճանաչումը,
- 2) անդամ-պետությունների մեծամասնությամբ որոշումների ընդունումը,
- 3) այդ կազմակերպությունների ծառայողների գործունեության անկախությունը,
- 4) այդ կազմակերպությունների ֆինանսական անկախությունը,
- 5) որոշումների պարտադիր կատարման պայմանը անդամ-պետությունների կողմից և անդամ-պետությունների տարածքում,
- 6) վերպետական կազմակերպության կազմից միակողմանի դուրս գալու արգելքը,
- 7) այդ կազմակերպության լիազորությունների գերակայությունը անդամ-պետությունների լիազորությունների նկատմամբ,
- 8) անդամ-պետությունների ինքնիշխան լիազորությունների մի մասի փոխանցումը վերպետական կազմակերպությանը:

Բոլոր դեպքերում, անհրաժեշտ է նկատել, որ ցանկացած պետության, այդ թվում՝ Հայաստանի Հանրապետության համար միջազգային կազմակերպություններին անդամակցության հիմնահարցը՝ վերջիններիս վերպետականության համատեքստում կարևոր նշանակություն ունի պետության ինքնիշխանության երաշխավորման սահմանադրական պահանջը: Այս առումով տեղին է մեջբերել պրոֆեսոր Ֆ.Լ.Քրիվզին, որի պնդմամբ. «...վերպետականության եզրույթն իր անորոշությամբ և այդ եզրույթի շուրջ ծագած վեճերով, լիովին համապատասխանում է պետության ինքնիշխանության բովանդակությանը»⁷:

Հայաստանի Հանրապետությունն ինքնուրույն է որոշում միջազգային կազմակերպություններում իր մասնակցության կամ անդամակցության հարցը, ելնելով իր ազգային շահերից:

Հայաստանի երրորդ Հանրապետությունում

սահմանադրական գործընթացների տարբեր փուլերում միջազգային կազմակերպություններին անդամակցության հիմնահարցերը նույնպես տարբեր կերպ են կանոնակարգվել: Այսպես, եթե մինչև 2015 թվականի սահմանադրական կարգավորումների հիման վրա այդ կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության մասնակցությունը կարող էր իրականացվել միայն համապատասխան միջազգային պայմանագրերի վավերացման շրջանակում, ապա ՀՀ Սահմանադրության (2015 թվականի փոփոխություններով) 205-րդ և 169-րդ հոդվածների համալիր վերլուծությունից հետևում է, որ՝

ա) վերպետական միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության հարցերը լուծվում են հանրաքվեի միջոցով,

բ) Ազգային ժողովը՝ մինչև հանրաքվեի դնելը, վերպետական միջազգային կազմակերպություններին անդամակցությանը վերաբերող հարցերով դիմում է Սահմանադրական դատարան:

Անշուշտ, նման «վերազգային» պարտավորությունների ու լիազորությունների կրումն բոլոր դեպքերում ունի ժամանակավոր բնույթ, քանի որ դրանք ընդգրկում են միայն հարաբերությունների որոշակի ոլորտ և ընդհանուր առմամբ չեն փոխում կազմակերպության անդամ պետությունների ինքնիշխանության էական հատկանիշները, այդ կազմակերպության մարմնի և նրա անդամների միջև հարաբերությունների բնույթը, որոնք միջազգային իրավական բնույթ են կրում:

Անհրաժեշտ է նաև հաշվի առնել այն, որ միջպետական ինտեգրման գործընթացներում առանձնակի կարևորություն է ստանում անդամ պետությունների քաղաքական կամաարտահայտումը, քանի որ հենց պետությունների քաղաքական նպատակներով է պայմանավորված միջազգային և սահմանադրական իրավունքի նորմերի փոխգործակցության բնույթը:

Այսպես, ՀՀ Սահմանադրության (2015 թվականի փոփոխություններով) 13-րդ և 19-րդ հոդվածների համակարգային վերլուծությունից կարելի է բխեցնել հետևյալը.

ա) Հայաստանի Հանրապետության արտաքին քաղաքականությունն իրականացվում է միջազգային իրավունքի հիման վրա,

բ) այդ քաղաքականությունը նպատակաուղղված պետք է լինի բացառապես պետությունների հետ բարիդրացիական և փոխշահավետ հարաբերություններ հաստատմանը,

գ) հայկական սփյուռքի հետ համակողմանի կապերի զարգացմանն ու հայապահպանմանն ուղղված քաղաքականության իրականացման նպատակով Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային իրավունքի հիման վրա պետք է նպաստ

տի այլ պետություններում հայոց լեզվի, հայկական պատմական և մշակութային արժեքների պահպանմանը, հայ կրթական և մշակութային կյանքի զարգացմանը և այլ պետություններից հայրենադարձությանը:

Անշուշտ, սահմանադրական նորմերի իրացմանն է ուղղված Հայաստանի Հանրապետության կողմից իրականացվող արտաքին քաղաքականությունը, որի բաղկացուցիչ մասն է կազմում միջազգային կազմակերպությունների հետ նրա հարաբերությունների ամբողջությունը: Ընդ որում, հարաբերությունների այդ համալիրում առանձնակի կարևորություն են ստանում հետևյալ ուղղությունները. երկրի պաշտպանության ամրապնդումը, քաղաքական, միջազգային անվտանգության եւ խաղաղության ապահովումը, հայկական սփյուռքի հետ կապերի համակողմանի զարգացումը, հայապահպանությանն ուղղված քաղաքականության իրականացումը, միջպետական տնտեսական և առևտրաֆինանսական համագործակցության հաստատումն ու զարգացումը, միջպետական մշակութային, գիտատեխնիկական ու տեղեկատվական համագործակցության ապահովումը, միջպետական էկոլոգիական համագործակցության հաստատումը, համաշխարհային իրավակարգի պաշտպանությանը մասնակցության երաշխավորումը:

Միաժամանակ, անհրաժեշտ է նկատել, որ սահմանադրական հիշատակված նորմերի ներառումը սահմանադրական կարգի հիմունքներում ինքնին կարելու էր նշանակություն է հաղորդում այն իմաստով, որ դրանք բովանդակում են արտաքին քաղաքականության, մասնավորապես միջազգային կազմակերպություններին Հայաստանի Հանրապետության անդամակցության նպատակներն ու հիմնարար սկզբունքները:

Այստեղ, անհրաժեշտ է հաշվի առնել ՀՀ Սահմանադրության 1-ին հոդվածով հռչակված պետության ինքնիշխանության և ՀՀ Սահմանադրության 205-րդ հոդվածով սահմանված միջազգային կազմակերպությունների վերաբերականության վերաբերյալ կանոնակարգումների հարաբերակցության հիմնախնդրի առկայությունն ու նշանակությունը: Անշուշտ, պետությունը անդամակցելով միջազգային որևէ կազմակերպությանը չի կարող մասնակիորեն կամ ամբողջությամբ իր ինքնիշխանությունը վերջինիս փոխանցել, քանի որ ինքնիշխանությամբ օժտված է միայն պետությունը և այն հանդիսանում է վերջինիս հիմնական և առանձնահատուկ հատկանիշը:

Այս նկատառումով պայմանավորված անընդունելի է այն տեսակետը, ըստ որի պետությունները կամավոր հրաժարվում են իրենց ինքնիշխան իրավունքներից կամ ինքնիշխանությունից՝ ի օգուտ միջազգային այն կազմակերպությունների,

որոնց անդամակցում են այդ երկրները¹⁰:

Բնավ, դա չի ենթադրում, որ միջազգային կազմակերպություններին մասնակցությունը՝ դրանց վերաբերականության շրջանակում ընդամենը միջոց են «համաշխարհային պետություն» կառուցելու համար¹¹, որով մարդկությունը ձգտում է ունենալ իր համար համընդհանուր բարգավաճման ու ծաղկման ժամանակաշրջան¹²:

Ինչ վերաբերում է ՀՀ Սահմանադրության 111-րդ հոդվածի կարգավորումներին, ապա նշված 1-ին մասի 3-րդ կետի համաձայն՝ Ազգային ժողովը վավերացնում, կասեցնում կամ չեղյալ է հայտարարում այն միջազգային պայմանագրերը, որոնք նախատեսում են Հայաստանի Հանրապետության անդամակցություն միջազգային կազմակերպությանը: Իսկ նույն հոդվածի 2-րդ մասը սահմանում է, որ. «Ազգային ժողովը, Կառավարության առաջարկությամբ, միջազգային պայմանագրերը վավերացնում, կասեցնում և չեղյալ է հայտարարում օրենքով՝ պատգամավորների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ»:

Սահմանադրական հիշատակված նորմերի բովանդակությունից բխում է. «Հայաստանի Հանրապետությունն իրավունք ունի անդամակցել ինչպես այն միջազգային կազմակերպություններին, որոնց կանոնադրական խնդիրներն ուղղված են պետությունների միջև ընդհանուր բնույթի համագործակցության ապահովմանը, այնպես էլ այն կազմակերպություններին, որոնք օժտված են վերաբերականության տարրերով»:

Ինչպես հետևում է ՀՀ Սահմանադրության 111-րդ հոդվածի 3-րդ մասի բովանդակությունից, այն է. «Սահմանադրությանը հակասող միջազգային պայմանագրերը չեն կարող վավերացվել, Հայաստանի Հանրապետությունը չի կարող անդամակցել միջազգային այն կազմակերպություններին և հետևաբար, վավերացնել այն միջազգային պայմանագրերը, որոնք նախատեսում են Հայաստանի Հանրապետության անդամակցություն միջազգային կազմակերպությանը, եթե դրանք հակասում են ՀՀ Սահմանադրությանը»:

Այսինքն, սահմանադրական այս դրույթը որոշակի պահանջներ է ներկայացնում ոչ միայն միջազգային այն կազմակերպությունների ակտերի նկատմամբ, որոնց անդամակցում է Հայաստանի Հանրապետությունը, այլև ծառայում է որպես մարդու և քաղաքացու իրավունքների և ազատությունների գերակայության, պետության ինքնիշխանության, իրավական պետության և սահմանադրական կարգի այլ սկզբունքների պաշտպանության լրացուցիչ երաշխիք:

Այսպիսով, ընդհանրացնելով սույն հետազոտության առարկայի շրջանակում սահմանադրական նորմերի համակարգային վերլուծության արդ-

յունքները, կարելի է առանձնացնել հետևյալ եզրահանգումները.

1) պետության արտաքին քաղաքականությունը պետք է իրականացվի միջազգային իրավունքի նորմերի հիման վրա, ինչը նշանակում է, որ Հայաստանի Հանրապետությունը միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելիս պարտավոր է ղեկավարվել և անշեղորեն կատարել միջազգային իրավունքի նորմերով ստանձնած պարտավորությունները,

2) միջազգային կազմակերպություններին անդամակցությամբ Հայաստանի Հանրապետությունը պետք է հետապնդի հետևյալ նպատակների իրագործում.

ա) բարիդրացիականություն, այսինքն՝ միջազգային կազմակերպության անդամ պետությունների հետ բարիդրացիական հարաբերությունների հաստատում՝ որպես պետության արտաքին քաղաքականության խաղաղ բնույթի դրսևորում,

բ) փոխշահավետություն, այսինքն՝ միջազգային կազմակերպության շրջանակում բոլոր պետությունների հետ փոխադարձ ու շահավետ հարաբերությունների հաստատումը,

գ) հայկական սփյուռքի հետ փոխկապվածություն, այսինքն, միջազգային կազմակերպության շրջանակում պետությունների հետ բարիդրացիական ու փոխշահավետ հարաբերություններում հայկական սփյուռքի հետ կապերի ամրապնդումն ու զարգացումն ունի ևս առանցքային նշանակություն,

3) միջազգային կազմակերպություններին ան-

դամակցությամբ Հայաստանի Հանրապետությունը հայկական սփյուռքի հետ կապերի համակողմանի զարգացումն ապահովելու միջոցով պետք է հետապնդի ոչ միայն արտաքին քաղաքականության ընդհանուր նպատակների իրագործում, այլև միջազգային իրավունքի նորմերի հիման վրա իրականացնի ազգային ու իրավական արժեքաբանական նշանակություն ունեցող հայապահպանությանն ուղղված քաղաքականություն,

4) Հայաստանի Հանրապետությունը կարող է անդամակցել ինչպես այն միջազգային կազմակերպություններին, որոնց կանոնադրական խնդիրներն ուղղված են պետությունների միջև ընդհանուր բնույթի համագործակցության ապահովմանը, այնպես էլ այն կազմակերպություններին, որոնք օժտված են վերաբնակչության տարրերով,

5) Հայաստանի Հանրապետությունը չի կարող անդամակցել միջազգային այն կազմակերպություններին և հետևաբար, վավերացնել այն միջազգային պայմանագրերը, որոնք նախատեսում են Հայաստանի Հանրապետության անդամակցություն միջազգային կազմակերպությանը, եթե դրանք հակասում են ՀՀ Սահմանադրությանը:

Ակնհայտ է, որ Հայաստանի Հանրապետության՝ միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելու կամ մասնակցելու իրավասությունը պայմանավորված չէ միայն հիշատակված սահմանադրական նորմերի առկայությամբ:

¹ Տե՛ս, Խաչատրյան Ա.Ա., Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանության հիմնախնդիրները. սահմանադրական ժամանակակից կարգավորումների համատեքստում և դրանց լուծումները միջազգային իրավական ու սահմանադրական արդարադատության պրակտիկայում, Եր., 2016թ., էջ 96:

² Տե՛ս, Խաչատրյան Ա.Ա., նույն էջում:

³ Տե՛ս, Քոչարյան Վ.Վ., Միջազգային իրավունք, Եր., 2002թ., էջ 179:

⁴ Տե՛ս, Առանձին հեղինակներ նշում են միջազգային վերաբնակչական կազմակերպությունները բնութագրող այլ առանձնահատկություններ, մասնավորապես պրոֆեսոր Յու. Տիխոմիրովը նշում է, որ միջազգային վերաբնակչական միավորումների կառուցվածքն արտացոլում է անդամ պետությունների ինստիտուտների համակարգերը և ունեն դատական համակարգեր՝ վեճերը և կոլիզիոն ընթացակարգերը կարգավորելու համար / տե՛ս. Тихомиров Ю.А., Коллизионное право. М., 2000. С. 337-338.

⁵ Տե՛ս, Конституции зарубежных государств. Сборник. Т. 1. М.: 2010.

⁶ Տե՛ս, Моисеев А.А. Суверенитет государства в международном праве. М.: 2009, С. 362-363.

⁷ Տե՛ս, Crieves F.L. Supranationalism and International Adjudication. Urbana.1969. P. 10.

⁸ Տե՛ս, Тихомиров Ю.А., Коллизионное право. М., 2000. С. 337-338.

⁹ Տե՛ս, Խաչատրյան Ա.Ա., նույն աշխ., էջ 98-99:

¹⁰ Տե՛ս, Клемин А.В. Суверенные права государства. М.: 2008, С. 48.

¹¹ Տե՛ս, Леонтьев К.Н. Византизм и славянство. М.: 2008. С. 106.

¹² Տե՛ս, Тинберген Я. Пересмотр международного порядка. М.: 2010. С. 85.

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1) Հայաստանի Հանրապետության 1995 թվականի հուլիսի 5-ի Սահմանադրությունը՝ 2015 թվականի փոփոխություններով, Հայաստանի Հանրապետության պաշտոնական տեղեկագիր, Հատուկ թող., հոդվ. 1118-րդ, 21 դեկտեմբերի 2015 թ.:

- 2) Հայաստանի անկախության մասին 1990 թվականի օգոստոսի 23-ին ընդունված հռչակագիրը, ՀՀ ՉՏ 1990/16,
- 3) ՄԱԿ-ի կանոնադրությունը (ստորագրվել է 1945 թվականի հունիսի 26-ին, ուժի մեջ է մտել 1945. հոկտեմբերի 24-ին):
- 4) Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանի 2004 թվականի օգոստոսի 13-ի ՍԳՈ-502, 2010 թվականի նոյեմբերի 16-ի ՍԳՈ-924, 2014 թվականի նոյեմբերի 14-ի ՍԳՈ-1175 որոշումները, <http://www.concourt.am>:
- 5) Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության մեկնաբանություններ, ընդ. խմբագրությամբ՝ Գ. Հարությունյանի, Ա. Վաղարշյանի. Եր., 2010թ., 1086 էջ:
- 6) Խաչատրյան Ա.Ա., Հայաստանի Հանրապետության ինքնիշխանության հիմնախնդիրները. սահմանադրական ժամանակակից կարգավորումների համատեքստում և դրանց լուծումները միջազգային իրավական ու սահմանադրական արդարադատության պրակտիկայում, Եր., 2016թ., էջ 160:
- 7) Սահմանադրական բարեփոխումների հայեցակարգի դրույթները և դրանց իրացման հիմնական ուղղությունները Հայաստանի Հանրապետությունում (գիտա-գործնական հետազոտություն) / Գ.Բ. Դանիելյան, Վ.Ա. Այվազյան, Ա.Ա. Մանասյան. Եր., 2015թ., 240 էջ:
- 8) Քոչարյան Վ.Վ., Միջազգային իրավունք, Եր., 2002թ., էջ 179:
- 9) Конституции зарубежных государств. Сборник. Т. 1. М.: 2010.
- 10) Клемян А.В. Суверенные права государства. М.: 2008, С. 48.
- 11) Леонтьев К.Н. Византизм и славянство. М.: 2008. С. 106.
- 12) Моисеев А.А. Суверенитет государства в международном праве. М.: 2009, С. 436.
- 13) Тихомиров Ю.А., Коллизионное право. М., 2000. С. 337-338.
- 14) Тинберген Я. Пересмотр международного порядка. М.: 2010. С. 85.
- 15) Crieves F.L. Supranationalism and International Adjudication. Urbana.1969. P. 10.

Абраам Абраамян

Аспирант кафедры юриспруденции
Европейской региональной образовательной академии

РЕЗЮМЕ

Конституционное закрепление членства Республики Армения в международных организациях: сравнительный правовой анализ

Статья посвящена исследованию основных проблем конституционной регламентации членства Республики Армения в международные организации, анализу их роли и значения с точки зрения новых конституционных регламентаций 2015 года.

Автор, осуществляя сравнительный правовой анализ конституционных норм, регулирующих аналогичные отношения разных стран, и подытоживая результаты, сделал заключение, что предмет исследования - конституционная регламентация - предъявляет определенные требования не только к актам международных организаций, членом которых является Республика Армения, а также служит в качестве дополнительной гарантии защиты приоритетности прав и свобод человека и гражданина, суверенитета государства, правового государства и других принципов конституционного порядка.

Ключевые слова: *наднациональная международная организация, суверенитет государства, членство в международной организации, конституционная цель внешней политики, конституционное закрепление.*

Abraham Abrahamyan

PhD student of Law Department of European Regional Academy

SUMMARY

The constitutional reservation of the membership of the Republic of Armenia to the international organizations: The comparative juridical analysis

In article it is referred to the investigation of the problems of constitutional regulation of the membership of the Republic of Armenia to the international organizations, to the analysis of their role and of the problems of their importance from the point of 2015 constitutional new regulations.

The author doing the comparative juridical analysis of the constitutional norms regulating the similar relationships of the different countries and generalizing the results, made a conclusion that the object of investigation the constitutional regulations present some requirements not only for the acts of the international organizations to which joins the Republic of Armenia, but also serves as an additional guarantee of the supremacy of the rights and freedom of human and citizen, of the sovereignty of the state, of the other principles of the constitutional order and juridical state.

Keywords: *suprastate international organization, the sovereignty of the state, the membership to the international organization, the constitutional purpose of the foreign politics, constitutional reservation.*